

Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie
M. D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno studentky:	Bc. Pavla Penížková
Název práce:	Globalizace a vybrané globální problémy ve výuce základů společenských věd na gymnáziích
Jméno vedoucího práce:	Ing. Michaela Dvořáková, Ph.D.
Jméno oponenta práce:	PhDr. Ondřej Lánský, Ph.D.

Diplomantka si cíl své práce vymezila takto: „Tématem práce byla proto zvolena tato problematika [globalizace; pozn. OL], ve které se s pomocí dostupných zdrojů pokusíme téma globalizace a globálních problémů didakticky analyzovat a zpracovat a na závěr předložíme podněty k výuce zjištěné jak z analýzy, tak i z vlastní výzkumné sondy provedené na deseti studentech.“ (s. 8). Z vymezení práce je tedy vidět, že si autorka dala za cíl zpracovávat téma, které se pohybuje na pomezí mezi odborným předmětem a didaktikou, což je podle mého soudu chvályhodné.

Práce je logicky členěna do 6 číslovaných kapitol (a navíc Úvodu a Závěru), přičemž první čtyři kapitoly odpovídají teoretické části, a naopak poslední dvě kapitoly potom tvoří část praktickou. Autorka se rozhodla kromě zmapování klíčových pojmů souvisejících s tématem uskutečnit také výzkumnou sondu, kde chtěla zkoumat to, jakým způsobem globalizaci rozumí studující. V Úvodu práce není sice jasné, o jaké studenty se jedná a jak jejich porozumění globálním otázkám vlastně souvisí s cílem práce, avšak tento problém se později vyjasní a na s. 67, kde autorka vysvětlí, že respondenty byli studující z gymnázií.

První kapitola je popisem gymnaziálního RVP: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Jedná se o ryse deskriptivní kapitolu. Další část je věnována pedagogickému konstruktivismu, což je jeden ze současných směrů didaktiky. Z textu práce není úplně jasné, jakou roli zde tato část vlastně hraje. První dvě kapitoly jsou poměrně stručné. Zjevně se jedná o části, které „pouze“ uvádějí do tématu. Nicméně celkový dojem z textu jistě nezakotvenost některých částí trochu znehodnocuje. Naopak třetí kapitola je co do rozsahu vůbec největší, což není vzhledem k zaměření této kapitoly vůbec překvapivé: jedná se vlastně o rozbor vybraných klíčových fenoménů a jevů spojených s globalizací. Kapitola je poměrně pěkně zpracovaná a autorka pracuje s řadou klíčových či klasických sociologických titulů (např. U. Beck či Z. Bauman), které se zabývají globalizací a které jsou dostupné v českém jazyce. (Rozhodně je možné namítnout, že autorka místy směšuje různé úrovně kvality a abstrakce: nedělá jí problém citovat akademicky náročné práce bezprostředně vedle novinových zjednodušení či tezovitých proklamací od autorů, kteří se pohybovali spíše ve sféře

filosofie. Nicméně se jedná o z mého pohledu drobný nedostatek, který rozhodně není zásadní.) V Úvodu své práce autorka naznačuje, že čtvrtá kapitola bude pokusem o didaktickou analýzu globální výchovy ve škole s jistým mezinárodním srovnáním. Nicméně v této části se věnuje v podstatě – ze zahraničních autorů – pouze dvojici Pike a Selby, což je škoda. Část této kapitoly týkající se České republiky se opět zaměřuje na RVP a na jenom velmi stručný popis v oblasti globálních témat. (Podle mého soudu by se totiž přímo nabízela např. analýza jednotlivých doporučených materiálů k výuce /jsou-li k dispozici/ oproti poznatkům, které autorka poměrně rozsáhle prezentovala ve třetí kapitole.)

Další dvě kapitoly jsou věnovány metodologii a kvalitativnímu šetření, které autorka provedla. Metodologická kapitola je velice dobře napsaná a je vidět, že autorka přípravě svého výzkumu věnovala patřičný čas a odpovídající práci. Dále se jí daří dobře reflektovat nejen průběh empirického šetření, ale také různé problémy a obtíže, které se během její práce vyskytly. Nebývá to u tohoto typu oborů (pedagogických) zvykem, ale z hlediska výzkumné činnosti tuto práci hodnotím jako zdařilou; zejména je zdařilá operacionalizace na s. 70-74. Vyhodnocení také snese poměrně náročné měřítko; nicméně se místy zdá, že si není autorka zcela vědoma limitů případného zobecnění svého šetření (např. na s. 91 či 101). Opravdovým vrcholem práce je kapitola 6.9 (s. 102-105), kde autorka nabízí určitá doporučení pro výuku daných témat, přičemž vlastně syntetizuje všechny tři klíčové části svého textu: teoretický rozbor, didaktickou rovinu a výzkum uskutečněný mezi gymnaziálními studenty.

Práce je psána poměrně čtivým jazykem a v podstatě bez závažných chyb. Jak jsem již uvedl výše, jistým nedostatek práce spatřuji v tom, že ne u všech kapitol je vlastně jasné, proč jsou v práci zařazeny. Autorka se však se svým tématem vypořádala poměrně dobře a musím vyzdvihnout to, že v tomto případě tolik vzývaná interdisciplinarita není frází či marnou snahou.

V rámci rozpravy nad předkládanou prací navrhuji probrat některé z následujících **diskusních okruhů**:

1. Jak by autorka podrobněji vysvětlila, jakou roli hraje vlastně v její práci provedené šetření, a to v souvislosti s tzv. didaktickou analýzou kurikula ohledně tématu globalizace?
2. Autorka by mohla vysvětlit, co přesně myslí touto svou tezí ze s. 41: „Sociologie by se měla problémy životního prostředí zabývat zejména proto, že moderní průmysl (viník mnoha environmentálních problémů) vznikl ve vztahu k určitým společenským institucím.“ Podle mého soudu se jedná o velmi stručně vyjádřenou myšlenku, kterou je nutné nějak rozvinout. Co přesně autorka myslí těmi určitými **společenskými institucemi**?
3. Souhlasila by autorka s tezí, že nejvýznamnější rovinou globalizace je dnes vlastně rovina ekologické krize? Pokud ano, mohla by se autorka pokusit ukázat, jak souvisí ekologická globální krize např. s politickou nestabilitou v posledních letech? A jakým způsobem by doporučovala aktualizovat výuku např. v tomto směru?
4. Jaké změny v konkrétním pojetí výuky o globalizaci si podle vás vynucují Rozvojové cíle tisíciletí (tzv. SDGs,) které představují program rozvoje na období 2015 až 2030? K jakému posunu oproti MDGs podle vás došlo?

Závěr: Bc. Pavle Penížkové se v diplomové práci podařilo splnit hlavní cíl její práce. Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 31.8.2017

A handwritten signature in cursive script, reading "Ondřej Lánský". The ink is dark and the signature is centered on the page.

PhDr. Ondřej Lánský, Ph.D.